

Home>Uw rechten>Slachtoffers van strafbare feiten>Rechten van slachtoffers – per land

Nukentėjusių teisės pagal šalį

Kroatijai

Nusikaltimų aukos ikiteisminio tyrimo metu ir nagrinėjant baudžiamąsias bylas turi įvairias teises, o ypatinga apsauga teikiama vaikams ir prekybos žmonėmis ir nusikaltimų lytinio apsispresdimo laisvei aukoms.

Nusikaltimų aukos turi šias teises:

teisę naudotis paramos nusikaltimų aukoms paslaugomis;

teisę gauti veiksmingą psichologinę ir kitokią profesionalią pagalbą ir paramą iš įstaigų, organizacijų ir institucijų, padedančių nusikaltimų aukoms, kaip nustatyta teisės aktuose;

teisę būti apsaugota nuo bauginimo ir keršto;

teisę į orumo apsaugą duodant parodymus kaip auką;

teisę būti išklausyta nepagrįstai nedelsiant po to, kai buvo praneša apie nusikaltimą, o vėliau būti apklausiama tik tiek, kiek absoliučiai būtina baudžiamam procesui;

teisę bet kokius veiksmus atlikti lydimą asmens, kuriuo pasitiki;

teisę atlikti kuo mažiau medicininių procedūrų ir tik jei jos absoliučiai būtinos baudžiamajam procesui;

teisę pateikti prašymą pradėti baudžiamąjį persekiojimą arba pateikti privatų ieškinį pagal Baudžiamąjį kodeksą (*Kazenski zakonik*), dalyvauti baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis, būti informuota, jei baudžiamasis kaltinimas bus atmestas (Baudžiamojo kodekso 206 straipsnio 3 dalis), ir būti informuota apie prokuroro (*državni odvjetnik*) sprendimą nesiimti veiksmų, taip pat savarankiškai vykdyti baudžiamąjį persekiojimą nedalyvaujant prokurorui;

teisę būti prokuroro informuota apie veiksmus, kurių imtasi dėl jos kaltinimo (Baudžiamojo kodekso 206a straipsnis), ir pateikti skundą vyresniajam prokurorui (*viši državni odvjetnik*) (Baudžiamojo kodekso 206b straipsnis);

teisę prašyti informacijos ir nepagrįstai nedelsiant gauti informaciją apie nusikaltimo vykdytojo paleidimą iš sulaikymo ar kardomojo kalinimo įstaigos, nusikaltimo vykdytojo pabėgimą arba paleidimą iš kalėjimo ir priemonės, kurių imtasi nusikaltimo aukos apsaugai užtikrinti;

teisę prašyti informacijos ir gauti informaciją apie bet kokią galutinę sprendimą, kuriuo nutraukiamas baudžiamasis procesas;

kitas įstatyme numatytas teises.

Be to, seksualinių nusikaltimų ir prekybos žmonėmis aukos taip pat turi teisę:

prieš apklausą pasikonsultuoti su patarėju teisės klausimais, už kurį moka valstybė;

turėti atstovą, kurio išlaidas padengia valstybė;

policijos komisarijate arba prokuratūroje (*državno odvjetništvo*) būti apklausiamos tos pačios lyties asmens ir būti apklausiamos to paties asmens, jei vyksta kita apklausa;

atsisakyti atsakyti į klausimus, kurie yra susiję su jų asmeniniu gyvenimu ir nėra susiję su nusikaltimu;

prašyti, kad būtų apklausiamos garso ir vaizdo priemonėmis (Baudžiamojo kodekso 292 straipsnis);

į asmens duomenų apsaugą;

reikalauti rengti uždarus teismo posėdžius.

Aukomis tapę vaikai kartu su visomis minėtomis teisėmis turi teisę:

turėti atstovą, kurio išlaidas padengia valstybė;

į asmens duomenų konfidencialumą;

reikalauti rengti uždarus teismo posėdžius.

Vaikas yra bet kuris jaunesnis nei 18 metų asmuo.

Vaiką liudytoją ar auką apklausia ikiteisminio tyrimo teisėjas per įrodymų rinkimo posėdį, o šaukimas siunčiamas vaiko tėvams arba globėjams.

Privatus ieškinys

Pranešus apie nusikaltimą, prokuroras baudžiamąjį persekiojimą dažniausiai pradeda savo iniciatyva.

Privatus ieškinys baudžiamojoje byloje gali būti pareiškiamas dėl nusikaltimų, dėl kurių ji iškeliama pareiškus privatų ieškinį. Privatus ieškinys turi būti pareiškiamas per tris mėnesius nuo dienos, kurią įgaliotasis fizinis arba juridinis asmuo sužinojo apie nusikaltimą ir kas jį įvykdė.

Reikalavimai atlyginti žalą

Nukentėjusioji šalis turi teisę pateikti reikalavimą atlyginti žalą baudžiamajame procese.

Nusikaltimo auka yra ir nukentėjusioji šalis, todėl turi teisę teisme pateikti reikalavimą atlyginti žalą.

Reikalavimu atlyginti žalą gali būti siekiama:

žalos – tai gali būti turtinė arba neturtinė žala (pvz., patirtas skausmas, baimė) – kompensavimo;

susigrąžinti prarastus daiktus, jeigu nukentėjusioji šalis gali įrodyti, kad ji buvo tokių daiktų savininkas arba teisėtas valdytojas;

pripažinti negaliojančiu konkretų sandorį, jeigu turtinis sandoris buvo sudarytas nusikalstamu būdu (jeigu kaltinamasis privertė nukentėjusįjį sudaryti sutartį).

Reikalavimas atlyginti žalą kaltinamajam gali būti pateiktas baudžiamojoje byloje arba iškeliant atskirą civilinę bylą. Reikalavimas atlyginti žalą, pateiktas baudžiamojo proceso metu, gali būti patenkintas tik tuo atveju, jeigu teismas kaltinamąjį pripažįsta kaltu.

Toks nuosprendis nėra būtinas nagrinėjant civilinėje byloje pareikštą ieškinį.

Nukentėjusiųjų šalių teisės tyrimo metu ir baudžiamajame procese

Baudžiamajame procese kaip nukentėjusioji šalis dalyvaujanti nusikaltimo auka turi šias teises:

vartoti savo gimtąją kalbą, įskaitant gestų kalbą, ir prašyti vertėjo žodžių pagalbos, jei jis nesupranta kroatų kalbos ar ja nekalba, arba gestų kalbos vertėjo,

jei nukentėjusioji šalis yra kurčias arba neregintis ir kurčias asmuo;

pateikti reikalavimą atlyginti žalą ir teikti prašymus dėl laikino draudimo;

būti atstovaujama;

pateikti faktus ir įrodymus;

dalyvauti įrodymų nagrinėjimo posėdyje;
atvykti į bylos nagrinėjimą, dalyvauti įrodymų nagrinėjimo posėdyje ir padaryti baigiamąjį pareiškimą;
susipažinti su bylos dokumentais;
prašyti būti prokuroro informuota apie veiksmus, kurių buvo imtasi remiantis jų kaltinimu ir pateikti skundą vyriausiajam prokurorui;
paduoti skundą;
siekti ankstesnės padėties atkūrimo;
būti informuota apie baudžiamosios bylos baigtį.

Tiek prieš baudžiamąjį procesą, tiek bet kuriame jo etape prokuratūra ir teismas turi apsvarstyti galimybę, kad kaltinamasis gali atlyginti nukentėjusiajai šaliai bet kokią dėl nusikalstamos veikos padarytą žalą. Be to, jie privalo informuoti nukentėjusiąją šalį apie teisę vartoti savo kalbą, įskaitant gestų kalbą kurtiesiems ir neregintiems ir kurtiems asmenims, teisę į vertėjo pagalbą, jei ji nekalba kroatų kalba arba jos nesupranta, arba gestų kalbos vertėją, jei ji yra kurčias arba neregintis ir kurčias asmuo, teisę pateikti prašymą dėl civilinio ieškinio ir laikinų draudimų, pateikti faktus ir įrodymus, dalyvauti procese ir dalyvauti įrodymų nagrinėjimo posėdyje, padaryti baigiamąjį pareiškimą, susipažinti su savo bylos medžiaga, prašyti būti prokuroro informuotai apie veiksmus, kurių buvo imtasi remiantis jos kaltinimu ir pateikti skundą vyriausiajam prokurorui.

Teisė gauti finansinę kompensaciją

Nusikaltimų aukų finansinės kompensacijos įstatyme (*Zakon o novčanjoj naknadi žrtvama kaznenih djela*) (*Narodne Novine* (NN; Kroatijos Respublikos oficialusis leidinys) Nr. 80/08 ir 27/11) nustatyta Kroatijoje įvykdytų tyčinių smurtinių nusikaltimų aukų arba jų giminaičių teisė į finansinę kompensaciją laikantis tame įstatyme nustatytų sąlygų.

Šiame įstatyme nustatyta tyčinių smurtinių nusikaltimų aukų teisė į finansinę kompensaciją ir pasinaudojimo teise į kompensaciją būtinosis sąlygos ir tvarka, įstaigos, kurios priima sprendimus ir dalyvauja sprendimų dėl teisės į kompensaciją priėmimo, taip pat įstaigos ir tvarka tarpvalstybinėse bylose.

Tyčinio smurtinio nusikaltimo aukos turi teisę gauti finansinę kompensaciją iš valstybės biudžeto.

Policija, prokuratūra ir teismai turi pareigą pateikti informaciją apie teisę gauti kompensaciją, išduoti reikalingas prašymo formas ir aukos prašymu pateikti bendro pobūdžio rekomendacijas ir informaciją, kaip pildyti prašymą ir kokius pagrindžiančius dokumentus pridėti.

Finansinės kompensacijos prašymus reikia teikti Teisingumo ministerijai, o juos užpildyti galima naudojant formą, kurią galima atsisiųsti iš ministerijos svetainės.

[Nusikaltimų aukų finansinės kompensacijos prašymo forma_hr](#) (223 Kb)

Prašymai turi būti pateikiami per šešis mėnesius nuo nusikaltimo įvykdyto dienos. Jei yra teisėtų priežasčių, dėl kurių auka negalėjo tokio prašymo pateikti laiku, ji turi tai padaryti per tris mėnesius nuo tos dienos, kurią šios priežastys nustoja egzistavusios, ir bet kuriuo atveju per trejus metus nuo nusikaltimo įvykdyto dienos.

Jeigu auka yra nepilnametis arba veiksnio neturintis asmuo ir jo teisinis atstovas nepateikė ieškinio per šešis mėnesius nuo nusikalstamos veikos dienos, 6 mėnesių terminas pradedamas skaičiuoti nuo tos dienos, kai aukai sukanka 18 metų, arba nuo tos dienos, kai aukai sulaukus 18 metų pradedamas baudžiamasis procesas, arba nuo tos dienos, kai auka tampa veiksnis.

Asmenys, turintys teisę gauti finansinę kompensaciją:

smurtinio nusikaltimo aukos, jei jos yra Kroatijos Respublikos piliečiai, Europos Sąjungos valstybės narės piliečiai arba asmenys, nuolat gyvenantys Europos Sąjungoje, ir nusikaltimas buvo įvykdytas Kroatijoje;

aukos, kurios dėl nusikaltimo patyrė sunkius kūno sužalojimus arba kurių sveikata buvo sunkiai sutrikdyta, turi teisę gauti kompensaciją už gydymo išlaidas, jeigu jos neatlyginamos iš privalomojo sveikatos draudimo lėšų, nevirsijant Kroatijos Respublikoje galiojančio sveikatos draudimo dydžio, ir kompensaciją už prarastas pajamas, bet ne daugiau kaip 35 000 HRK;

mirusios aukos artimi giminaičiai (sutuoktinis arba partneris, vaikas, tėvai arba įtėviai, įvaikis, patėvis arba pamotė, povaišis, tos pačios lyties partneris, seneliai ir anūkai, jei jie priklausė tam pačiam namų ūkiui kaip ir auka) turi teisę gauti kompensaciją už prarastą pagal įstatymą mokamą išlaikymą, bet ne daugiau kaip 70 000 HRK;

jeigu auka mirė, laidojimo išlaidas apmokėjęs asmuo turi teisę gauti ne didesnę nei 5 000 HRK kompensaciją;

jeigu apie nusikaltimą policijai pranešama arba policija ar prokuratūra apie jį praneša per šešis mėnesius nuo nusikaltimo įvykdyto dienos, nepaisant to, ar nusikaltėlis yra žinomas.

Siekiant nustatyti kompensacijos sumą, atsižvelgiama į aukos elgesį nusikaltimo metu ir po jo arba į aukos veiksmus, prisidėjusius prie žalos, bei žalos mastą, į tai, ar auka nukentėjo tiesiogiai, ir ar apie nusikaltimą ji pranešė kompetentingoms institucijoms bei kada tai padarė. Be to, įvertinamas aukos bendradarbiavimas su policija ir kompetentingomis institucijomis, siekiant patraukti nusikaltėlį baudžiamojon atsakomybėn, atsižvelgiant į tai, ar tiesiogiai nukentėjęs asmuo prisidėjo prie žalos arba ją padidino; bet kuriuo iš šių atvejų kompensacija, kurią auka turės teisę gauti, bus atitinkamai sumažinta.

Prašymas gauti kompensaciją bus atmestas, arba kompensacijos suma sumažinta, jei bus nustatyta, kad auka dalyvavo organizuojuose nusikaltimuose arba nusikalstamoje organizacijoje. Be to, prašymas atlyginti žalą gali būti netenkinamas arba jo suma sumažinta, jei visos kompensacijos sumos suteikimas prieštarautų sąžiningumo, moralės ar viešosios tvarkos principui.

Pranešimas apie nusikaltėlio paleidimą į laisvę

Kaltinamajam skyrus laisvės atėmimo bausmę, Teisingumo ministerijos paramos aukoms ir liudytojams tarnyba (*Služba za podršku žrtvama i svjedocima*) informuoja auką apie kalinio paleidimo į laisvę (besąlygiško paleidimo ir lygtinio paleidimo) dieną.

Įstatymu nustatyta pareiga informuoti aukas apie kalinio paleidimą į laisvę

Pagal Įstatymą, kuriuo iš dalies keičiamas laisvės atėmimo bausmių vykdymo įstatymas, (*Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o izvršenju kazne zatvora*) nuostatas Teisingumo ministerijos paramos aukoms ir liudytojams tarnyba turi pranešti aukai, nukentėjusiajai šaliai arba jos šeimai apie kalinio paleidimą į laisvę.

Aukos apie kalinio paleidimą į laisvę informuojamos tais atvejais, kai buvo padarytas nusikaltimas lytinio apsisprendimo teisei ir seksualinei moralei, gyvybei ir galūnėms arba smurtiniai nusikaltimai.

Pirmiau minėta informacija aukai, nukentėjusiajai šaliai arba jos šeimai pateikiama neatsižvelgiant į tai, ar kalinys paleidžiamas besąlygiškai ar lygtinai.

Be to, priimdami sprendimą dėl to, ar leisti kaliniui išvykti iš kalėjimo į savo nuolatinę ar laikiną gyvenamąją vietą, įkalinimo įstaigos ar kalėjimai gali prašyti Paramos aukoms ir liudytojams tarnybos suteikti informacijos apie aukos arba aukos šeimos požiūrį į šią galimybę. Paramos aukoms ir liudytojams tarnyba rengia ataskaitas įkalinimo įstaigai ar kalėjimui, remdamasi pokalbiais su auka.

Parama aukoms ir liudytojams

Paramą aukoms ir liudytojams Kroatijos Respublikoje koordinuoja Paramos aukoms ir liudytojams tarnyba prie Teisingumo ministerijos.

Aukos ir liudytojai gali pasinaudoti parama ir informacija, kurią teikia teismo paramos aukoms ir liudytojams departamentas.

Tokie departamentai buvo įsteigti septyniuose apygardos teismuose (*županijski sudovi*), būtent Zagrebe, Zadare, Osijeke, Vukovare, Splitė, Sisake ir Rijeke. Departamentai teikia emocinę paramą, praktinę informaciją ir informaciją apie teises aukoms, taip pat teikia paramą ir informaciją liudytojams ir juos

lydintiems asmenims. Paramą taip pat teikia kompetentingų savivaldybių ir baudžiamųjų nusižengimų bylų teismų (*općinski ir prekršajni sudovi*) departamentai.

Aukos informaciją apie jų teises ir joms teikiamos paramos rūšis taip pat gali **nemokamai gauti telefonu 116 006 susisiekus su nacionaliniu nusikaltimų ir baudžiamųjų nusižengimų aukų skambučių centru** (žr. nacionalinio skambučių centro svetainę).

Teisingumo ministerija aukoms ir liudytojams taip pat teikia paramą ir informaciją apie jų teises, o užklausas galima siųsti e. pašto adresu zrtve.i.svjedoci@pravosudje.hr arba į Kroatijos teisingumo ministerijos svetainę <https://pravosudje.gov.hr/>

Parama aukoms ir liudytojams tarpvalstybinėse bylose

Prie Teisingumo ministerijos įsteigta Paramos aukoms ir liudytojams tarnyba teikia paramą ir informaciją tiek aukoms, tiek liudytojams, kurie šaukiami į teismą pateikiant tarptautinio teismo bendradarbiavimo prašymus (įskaitant karo nusikaltimų liudytojus).

Liudytojams, kurie šaukiami liudyti Kroatijos Respublikos teismuose, arba kroatams liudytojams, kurie yra šaukiami liudyti užsienio teismuose, išsiunčiami informaciniai raštai.

Karo nusikaltimų liudytojams prireikus suteikiama fizinė apsauga ir parama siekiant pasirengti kelionei ir dalyvauti kompetentingoje teisminėje institucijoje (liudytojų ir kitų šalių, šaukiamų į baudžiamojo proceso, susijusio su karo nusikaltimais, metu kompetentingose teisminėse institucijose vykdomą apklausą Kroatijos Respublikoje arba už Kroatijos ribų, kai tokia parama susijusi su tarptautinio teismo bendradarbiavimo prašymu, atveju).

Norėdami rasti reikiamą informaciją, spustelėkite toliau pateiktas nuorodas:

1 - Mano, kaip nusikaltimo aukos, teisės

2 - Pranešimas apie nusikaltimą ir mano teisės tyrimo arba teismo nagrinėjimo metu

3 - Mano teisės pasibaigus teisminiam nagrinėjimui

4 - Kompensacija

5 - Mano teisės į paramą ir pagalbą

Paskutinis naujinimas: 27/03/2023

Šio puslapio turinį nacionaline kalba tvarko atitinkamos valstybės narės. Vertimus atliko Europos Komisijos tarnyba. Į kompetentingos nacionalinės institucijos originale įvestus pakeitimus vertimuose gali būti neatsižvelgta. Europos Komisija nepriima jokios atsakomybės ar teisinių įsipareigojimų už šiame dokumente pateiktą ar nurodomą informaciją ar duomenis. Daugiau informacijos apie už šį puslapį atsakingos valstybės narės autorių teisių taisykles rasite puslapyje „Teisinė informacija“.